

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

Slutrapport av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt Dnr B3.3-0346/2009 – Hallstahammars kommun, Närpolisen Västerås-Kolbäcksdalen.

Kartläggning:

Under en längre period fram till 2008 hade det skett flera mycket grova våldsbrott, bl a 3 mord i kommunen under senaste 3 åren. Händelserna skapade stora rubriker i lokalpressen under lång tid. Brottstatistiken (våld, inbrott, tillgrepp) visade ingen avvikelse från jämförbara kommuner men medias fokusering på våldet skapade en otrygghetskänsla bland befolkningen. Det grova våldet skede enbart i subgrupper och i några av fallen fanns ingen direkt koppling till kommunen.

Kommunstyrelsen beslutade att trygghetsfrämjande och brottsförebyggande åtgärder skulle ha prioritet under den närmaste mandatperioden. Ett Trygghets- och brottsförebyggande råd bildades som också varje höst och vår bjudit in allmänheten till rådslag. Rådslagen gav en bra bild över vad allmänheten tycker är viktigt att göra för att främja tryggheten och förebygga brott. Frånsett den kompletterande "kartläggningen" så skapar dialogen med medborgarna ett ökat engagemang som i sig är trygghetsfrämjande. Kommunen gjorde också bedömningen att i handling visa att man tar allmänhetens oro på allvar.

Åtgärder:

a/ Samverkan kommun-polis

Polis och kommun ingick samverkansavtal om samverkan inom flera områden. Ex på områden var "barn- och unga i riskzonen", "våld i offentlig miljö" och "tillgreppsbrott". I avtalet gjordes även tillägget att polisens volontärer samt grannsamverkan skulle vara gemensamma ansvarsområden för både polis och kommun.

Kommunen startade också upp en organiserad nattvandring i samarbete med en nattvandringsorganisation www.nattvandring.nu.

Ytterligare en åtgärd är "trygghetsinventering" riktat till äldre- och handikappföreningar i första hand men även allmänheten i stort. Föreningar och allmänhet uppmanades att inkomma med förbättringsförslag av den fysiska miljön antingen genomtelefonkontakt eller mail med kontaktperson vid kommunen. Alla

åtgärder svarar också mot behovet att visa handling och inte minst att värdesätta delaktighet från allmänheten.

b/ Grannsamverkan

Kommunen och polisen beslutade att starta upp ett grannsamverkansarbete efter delvis nytt mönster. Utgångspunkt är villaboende och flerbostadsboenden i samverkan med allmännyttan (Hallstahem) samt intresseorganisationer (Hallstahammars villaägareförening, Hyresgästföreningen). En aktiv grannsamverkan i delar av kommunen hade varit igång för 10-talet år sedan efter stora insatser från polisens sida. En speciellt utsedd polis fick uppdraget att aktivt arbeta med rekrytering av ombud. När rekryteringen var genomförd fick villaägareföreningen ta över ansvaret för ombuden. Med tiden har nätverket stilla "insomnat". Vissa avflyttat, avlidit eller glömt sitt uppdrag.

Forskning har under senare tid visat på det brottsförebyggande värde som en aktiv grannsamverkan har och att det samtidigt bidrar till utvecklade relationer grannar emellan och därmed förbättrad trivsel och ökad trygghet. För att få extra tryck i arbetet ansöktes om medel från BRÅ både betr. projektdelen och de nätverksträffar som projektet för med sig.

c/ Grannsamverkan á la Hallstahammar

Grannsamverkan i dess vanligaste form är ofta inspirerad och genomförd i organiserad ideell form. Oftast någon typ av bostadsförening eller liknande som står för nätverket. Föreningen tar sedan kontakt med bl a polis och stöldskyddsföreningen för ytterligare stöd (utbildning och material).

Den här formen av struktur är ändamålsenlig så länge nyckelpersoner orkar hålla i nätverket. Om nyckelpersoner tröttnar eller flyttar tenderar verksamheten att stanna av, särskilt om det varit "lugnt" i området en tid.

1/ "Ny" teknik

Vi ska använda oss av mail, SMS-tjänst och på sikt webben i kontakten med medborgarna/de boende. Skälen är både ekonomiska och med vilken snabbhet man kommunicerar. Det får inte utesluta att personer utan tillgång till detta ska kunna vara med. Men dessa behöver ha nära kontakter med personer som har Internet och SMS.

På sikt ska vi också "lägga in" alla ombud med registerdata på en webbaserad karta. Detta för enkelheten till uppdatering samt bred tillgång för de som anses ha sådant behov (särskilda behörigheter).

2/ Delaktighet, motivation

Vi tror att det är grundläggande för att främja motivation att alla ska uppleva sig delaktiga i vad som händer i bostadsområdet och även inom kommunen.

Alla ska få feed-back för insatser man gjort – t ex lämnat tips som kanske leder till att en klottrare kan gripas men också om andra händelser som är av allmänintresse. Enklaste sättet är att kontinuerligt skicka ut SMS och mail om t ex sånt som hänt och kan komma att hända. Delaktigheten kommer på sikt att skapa en motivation och intresse för frågorna, något som är grundläggande för en långsiktigt hållbar grannsamverkan.

3/ I Hallstahammar har Kommun och Polis från början uttalat sig för att äga ansvaret för att rekrytering ska komma tillstånd, att registrering av alla kontaktpersoner och ombud sker för SMS och mail-utskick men också för att hålla kartan ständigt uppdaterad var ombuden finns.

Kommun och polis svarar också för inbjudningar till olika trygghetsfrämjande- och brottsförebyggande träffar, bl a utbildningsträffar av grannsamverkansombuden. Föreningar, i vårt fall Hallstahammars villaägareförening samt Hyresgästföreningen ses som samarbetspartners där de får en roll som stödjare av nätverken med regelbundna träffar indelade i mindre områden.

4/ Olika grad av ansvar

Genom informationsutskicken kommer mottagarna att bli olika motiverade att göra egna insatser. Vi tror att även ett mer passivt mottagande av information ökar fokus mot sådant som händer i grannskapet och samhället i stort. De som känner en större motivation och vill göra mer, kan ta steget till att bli grannsamverkansombud. Vi har därför valt att se rekryteringen som en "2-stegsraket", där steg 1 riktar sig till ett stort nätverk av kontaktpersoner och steg 2 till de som vill verka som grannsamverkansombud. Oavsett vilket ansvar man är beredd att ta så ökar engagemanget för frågorna vilket vi tycker är väsentligt.

5/ Av de planerade åtgärderna har inte den webbaserade kartan, som visar var alla grannsamverkansombud bor, namn, telefonnummer mm är registrerat, kommit tillstånd. Den delen har skjutits på framtiden då medlen från BRÅ och kommunen i första hand prioriterades till andra delar.

6/ Utvecklingen av s k Communitys hos polisen , där inloggade användare (i det här fallet grannsamverkare) kan kommunicera direkt med polis/kommun om bl a brottsförebyggande saker , har inte genomförts. En konsult har påbörjat ett grundarbete (se bilaga) över vilka olika delar som behöver utvecklas i ett sådant delprojekt. Grundarbetet visar att de ekonomiska insatserna i ett utvecklingsprojekt är av den omfattningen att nationella intressen behöver stödja ett sådant projekt. Ett informationsmaterial om vinsterna med en Community har också tagits fram för att intressera försäkringsbranschen lokalt. Intresse att utveckla Community projektet finns hos forskare som f.n. ansöker hos VINNOVA om särskilda projektmedel. Om

dessa beviljas kommer ett begränsat projekt att genomföras inom Hallstahammars kommun och närpolisen. Under den här perioden har polisen också haft en turbulent personalsituation med stort antal vakanser, därtill chefsbyten. Efter kommande årsskifte bedöms personalsituationen vara tillräckligt stabil för att starta upp ett projekt med Community.

7/ Rekrytering av grannsamverkansombud inom flerbostadsboenden är inte genomförd, men påbörjad (se bilaga). 20-talet ombud finns idag men någon regelrätt systematisk rekrytering som skett med villaägarna har ännu inte genomförts över hela beståndet då ytterligare medel till rekryterare saknas.

Genomförande:

a/ Skapa intresse

För att skapa ett intresse för brottsförebyggande insatser satsades medel för att person på "timme" arbeta som rekryterare. Rekryterarens uppdrag var att intressera kommunmedborgarna för att vara kontaktperson/mottagare av SMS-information från polisen men även ta emot annan information t ex inbjudningar till möten. En tanke var att skapa en motivation för brottsförebyggande frågor och då inte bara specifikt vad som händer runt det egna boendet. Kunskap om vad som händer i området kan bli ett naturligt samtalsämne när man möter t ex grannar. Ett ökat intresse och engagemang sågs också som viktigt med tanke på bakgrunden med de grova våldsbrott som varit i kommunen. Allteftersom har intresset för att vara SMS-mottagare spridits och det är idag ett välkänt begrepp inom kommunen. Idag finns ca 900st SMS-mottagare.

Som ett komplement till SMS-utskick har kommunen svarat för utskick av en samlad information till alla kontaktpersoner som även uppgett en mailadress. Informationen handlar om flera olika saker.

1/ ge feedback på tips som inkommit. Vad hände sedan ? allt för att mottagaren ska känna det meningsfullt att ta ansvar för att lämna tips.

2/ Polisiär information i stort vad som varit under perioden sedan förra mailutskicket

3/ Om grannsamverkan, vad som är planerad i den nära framtiden, möten mm

4/ Om t ex ronderingar av vaktbolag som kommunen och affärsidkarna gemensamt svarar för

5/ Inbjudan till olika träffar, möten

6/ Inkomma med tips om hur den fysiska miljön kan göras tryggare (trasiga lampor, skymmande buskage mm)

7/ osv....

b/ Rådslag - möten

Kommunen har genom det "lokala BRÅ" bjudit in till rådslag och möten med

kommunmedborgarna, höst och vår i båda tätorterna Hallstahammar och Kolbäck. Rådslagen har på den här 2-årsperioden blivit ett naturligt inslag i dialogen med medborgarna om trygghets- och säkerhetsfrågor. Till liknande träffar har personer också bjudits in för att lära mer om hur man kan bo tryggare genom ökad säkerhet. Frånsett propagering av Grannsamverkan har även repr från lås- och larmföretag haft demonstrationer över hur man bäst skyddar sitt boende. Till dessa träffar har även repr från försäkringsbolag varit med för att beskriva villkoren för försäkringsskydd och vad man bör känna till när man tecknar försäkringar. Dessa kvällar har varit mycket uppskattade med stor uppslutning.

c/ Rekrytering

Efter ett antal träffar med villaägareföreningen och hyresgästföreningen beslutades att låta en "handplockad" grannsamverkare med timersättning (kvällar och helger) att systematiskt arbeta med uppsökande verksamhet. Föreningarna har inte den stabilitet och motivation att på bred front systematiskt arbeta med rekrytering. Däremot kan vissa personer i föreningarna hjälpa till att rekrytera i samband med egna möten, specifika gator eller adresser där det saknas men inte att i sin helhet svarar för detta.

Rekrytering av kontaktpersoner och grannsamverkansombud

Rekryteringsarbetet har skett på 4 olika sätt i olika faser:

1/ En genomgång av gamla "listor" med inaktiva ombud som gjordes av polisen tillsammans med villaägareföreningen för 10-talet år sedan. Dessa har blivit uppdaterade efter att kontakt tagits där (vissa väljer då att avsäga sig uppdrag).

2/ Uppsökande verksamhet i de olika bostadsområdena. Rekryteraren med stöd av föreningarna har svarat för denna.

3/ Intresset av att bli kontaktperson sprids som ringar på vattnet. Särskilda anmälningsblanketter finns på några allmänna platser i kommunen. Rekrytering har även skett i samband med att allmänheten bjudits in (höst och vår) för att diskutera "säkerhet och trygghet" med polis- och kommunledning.

4/ Alla personer som anmält intresse av att vara kontaktperson för SMS, mail blir efter ca 6-10 mån uppsökta av rekryteraren för att ta ställning till om de vill bli grannsamverkansombud. De har då varit mottagare av information samt haft möjlighet att engagera sig i olika möten ordnade av kommun och polis samt i vissa fall bostadsföreningarna. Rekryteringen utgår ifrån att det ska bli en bra spridning rent geografiskt. Om flera intresserade anmält sig inom samma närområde att bli ombud kan man i vissa fall dela på uppdraget.

d/ Utbildning

Kommunen och Polisen har bjudit in alla ombud till utbildning. Så här långt är 3st utbildningskvällar genomförda. Planerat är ytterligare utbildningskvällar under januari och februari 2011. Antalet personer som genomgått utbildningen är 135st, det återstår ca 65st. I planeringen finns att ytterligare nya ombud, då i första hand från flerbostadshus kommer att delta.

Under utbildningen har alla fått granssamverkanspärm med adresser till andra ombud som finns i närområdet, introduktionsbrev, granssamverkansskyltar (färdigborrade med plaststripes) , dekaler, "nyttiga adresser"-direktnummer till viktiga personer, vad ombuden förväntas ansvara för.

Utbildningens innehåll har bestått i en genomgång av pärmen samt övriga nämnda delar. (se vidare under bilagor).

e/ Introduktionsbrev

Alla granssamverkansombud har fått ett eget "Introduktionsbrev" (se bilaga) att dela ut till sina grannar. Brevet talar om vem som är områdets granssamverkansombud med adress och telefonnummer. I brevet framgår vad ombudet gör samt ombudets förväntningar på sina grannar. Vi tror att introduktionsbrevet både ökar fokuset på granssamverkan och legitimiteten för ombudet. Vi har önskat få små dekaler från stöldskyddsföreningen där det framgår att den boende är ett ombud. Några dekaler har ännu inte kommit, vi har önskat få en reaktion på önskemålet men hittills utan resultat.

f/ Uppföljning – stöd

I planeringen ligger att bostadsföreningarna ska svara för det fortlöpande stödet i form av träffar för alla ombud inom ett mindre geografiskt område. Betr villaägarna har villaägareföreningen åtagit sig att svara för den delen medan

Hyresgästföreningen med stöd av Hallstahems bovärdar inte kommit igång eftersom rekryteringen inte är avslutad.

g/ uppdaterade listor-registrering

Kommunen ansvarar för att alla registerdata på alla granssamverkansombuden hålls aktuella. Alla förändringar i registren justeras också i grupsändningar för SMS-tjänsten samt mailinformationen. Alla som sökt som kontaktperson eller granssamverkansombud har också godkänt enl PUL (personuppgiftslagen) att man låter sig registreras i register för kontaktinformation eller granssamverkan.

I de olika grupsändningarna finns ca 475 st mailadresser och 900 st SMS-

mottagare. Av dessa är 200st grannsamverkansombud. Ombuden kommer på sikt att få egen information som inte sprids i det övriga nätverket.

Aktörer

Ideella krafter är viktiga att ta tillvara men det har sina sidor att bygga verksamheter på att löst sammansatta föreningar t ex bostadsföreningar ska kunna ta ett för stort ansvar. Vissa personer har motivation och förmåga andra har andra bevekelsegrunder till varför man är med i en förening. Under projektet har det visat sig att framförallt motivationen att driva frågorna, att arbeta med uppsökande osv förutsätter att någon fast, uthållig funktion sitter vid "rodret". Ska långsiktigheten och kontinuiteten tryggas, tror vi, krävs att kommunen är en aktiv part i arbetet. Polisens roll är normalt mera tydlig i samband med grannsamverkan men enligt vår uppfattning så räcker den inte för att hålla grannsamverkansarbetet aktivt. I Hallstahammar har den lokala Hallstahammars villaägareförening varit en aktiv part (samlat till möten, spridit viss information, bidragit till viss rekrytering). Deras roll fortsättningsvis kommer att vara den stödjande dvs de organiserar sig i mindre geografiska områden tillsammans med ombuden för löpande träffar under året. Föreningen anmäler också när ombud slutar samt hjälper till med nyrekrytering när luckor skapas.

Hyresgästföreningen är den andra föreningspartnern, de är inte så förankrade som man kan tro i bostadsområdena. Det finns lokalföreningar i varje område men föreningarna är löst sammansatta där det kan vara svårt att mobilisera intresse och engagemang utan ett mycket aktivt stöd.

Hallstahem är den allmännyttiga bostadsföretaget med ca 90% av alla flerbostadsboenden i kommunen. En planerad samverkan har startat upp under oktober 2010 med riktade inbjudningar inom avgränsade kvarter. Arbetet är i sion lunda och planeras fortsätta mot övriga områden. Nyckelpersoner hos Hallstahem är deras "bovärdar" som har bra kontakt med de flesta boenden.

Kommunen och Polisen kommer att stå för inbjudningar varje höst och vår till alla grannsamverkansombuden. Inbjudningar kommer att skickas ut via SMS och mail. Vid dessa träffar kan olika teman vara en ingrediens där experter från olika områden kan föreläsa utöver diskussion om uppdragen, utvecklingsidéer etc.

Effekter

Det trygghetsfrämjande arbetet har fått stor uppmärksamhet i media, många medborgare finns med i våra nätverk. Grannsamverkan har fått en bra start eller bas att stå på med 200st aktiva ombud. Att fylla kartans alla hörn kommer att ta tid, särskilt i invandratäta hyreskvarter där kontakten med övriga samhället är begränsad.

Polisen har uppgifterna som en prioriterad uppgift vilket också säkrar fortlevnaden. En flaskhals är tillgängligheten till polisen. Särskilda telefonnummer finns men är dåligt bemannade. Detta samt polisens begränsningar vid påkallande av brott är ett problem.

Kommunen har också prioriterat de trygghetsfrämjande uppgifterna dit grannsamverkan hör. Det är en viktig grund för arbetet.

En tydlig effekt är att arbetet bör administreras på professionell nivå för att säkra kontinuiteten. Detta i kombination med ideella krafter ger en bra mix av engagemang och resultat. Att skapa motivation och engagemang hos medborgarna kräver att de som ansvarar för grannsamverkan kan ha en fortlöpande kommunikation med alla ombuden, i annat fall riskerar verksamheten att sakta "avveckla sig själv". Att vara delaktig kräver att man får tillbaka något, att man känner sig behövd.

Bilagor:

- 1/ Verifikat till ekonomisk redovisning
- 2/ Varför Grannsamverkansombud ? ("flyers")
- 3/ Ansökningsblankett – a/ kontaktperson (SMS, mail-mottagare)
- b/ grannsamverkansombud
- 4/ Introduktionsbrev
- 5/ Nyttiga adresser
- 6/ Tillgreppsbrott ("flyers")
- 7/ Ex på mail -info
- 8/ Ex på SMS-text
- 9/ VBU , Open consultning (se även bil 1)
- 10/ Hallstahem – inbjudan
- 11/ Tillgänglighet-trygghet ("flyers")